

MATEMATIK FANNING INSON HAYOTIDAGI AHAMIYATI

Xolmirzayeva Gulbahor Mutalibovna

Fargona viloyati Oltiariq 2-son kasb-hunar maktabi matematika fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada matematik fanning inson hayotidagi ahamiyati yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *matematika, ta'lim, shaxs va jamiyat.*

Mamlakatimizda ilmiy bilimlar katta hurmatga sazovor, ammo, albatta, bizning maktab o'quvchilarimiz orasida matematikani o'rganishga moyil bo'lganlar ham bor. Ko'rinishidan, bu erda ish nafaqat uni o'rganish ko'pchilik uchun oson emasligi va qat'iyat va mehnatni talab qilishi bilan, balki maktab matematikasining ba'zi savollari ba'zan etarlicha qiziqarli va hatto ba'zan zerikarli, murakkab, foydasiz va tushunarsiz bo'lib tuyulishi bilan izohlanadi. nima uchun zarur. Ba'zan siz matematikada hamma narsa allaqachon ma'lum, degan fikrni eshitishingiz kerak, bu fanda kashfiyotlar davri allaqachon o'tib ketgan va endi faqat o'tgan asrlar olimlari nomlari bilan atalgan teoremlarni o'rganish va ularni turli muammolarni hal qilishda qo'llash qoladi. Ammo aslida bu haqiqatdan yiroq. Bundan tashqari, hozirda matematika ming yillar oldin tug'ilganiga qaramay, juda tez rivojlanish davrini boshdan kechirmoqda.

Insoniyat hayotining matematik jihatlari ko'pincha bu intizomning universitetlar va maktablarning majburiy dasturiga kiritilganligi odamlarni hayratda qoldiradi. Bu chalkashlik ifodalanadi.

Keyingi: masalan, nima uchun men, kelajakdagi (yoki hozirgi) kasbi hisob-kitoblarni amalga oshirish va matematik usullarni qo'llash bilan bog'liq bo'lmagan odam, matematikani biladimi? Bu hayotda men uchun qanday foydali bo'lishi mumkin? Shunday qilib, ko'p odamlar ushbu fanni o'zlashtirishda, hatto boshlang'ich nuqtai nazardan ham o'zlari uchun hech qanday ma'no ko'rmaydilar. Ammo aminmanki, matematika, aniqrog'i matematik fikrlash qobiliyatlari hamma uchun va hamma uchun zarurdir.

O'z-o'zidan, bu bilim sohasi mavhum munosabatlar va munosabatlar bilan ishlaydi, ya'ni o'z-o'zidan moddiy narsa bo'lmagan mavjudotlar. Ammo, shunga qaramay, matematikaning dunyo haqidagi har qanday fan sohasiga kirishi bilan oq, u darhol o'ziga xos va haqiqiy tabiiy jarayonlarni tavsiflash, modellashtirish va bashorat qilishda mujassamlanadi. Matematikani qo'llash orqali biz kosmik tadqiqotlar kabi murakkab loyihani amalga oshirishdan oldin qimmat va hayot uchun xavfli tajribalarni o'tkazishimiz shart emas. Biz kosmonavtlarni orbital stantsiyaga olib borish uchun yerdan uchirilgan kosmik kemanding orbital parametrlarini oldindan hisoblashimiz mumkin.

Matematik hisob-kitoblar odamlarning hayotini xavf ostiga qo'ymaydi, balki raketani uchirish uchun zarur bo'lgan barcha parametrlarni oldindan hisoblab chiqadi va xavfsiz parvozni ta'minlaydi. Albatta, bu model barcha mumkin bo'lgan o'zgaruvchilarni hisobga

olmaydigan modeldir, shuning uchun falokatlar ro'y beradi, ammo baribir u juda ishonchli prognozlarni taqdim etadi. Tibbiyot va sog'liqni saqlash ham matematika tufayli mavjud bo'lib, u birinchi navbatda tibbiy asboblarni loyihalashda, ikkinchidan, u yoki bu davolanishning samaradorligi to'g'risidagi ma'lumotlarni tahlil qilishda qo'llaniladi. Hatto ob-havo prognozi ham matematik modellardan foydalanmasdan to'liq bo'lmaydi. Zamonaviy jamiyatda matematikani bashorat qilish, modellashtirish va tahlil qilishning matematik usullari shaklida qo'llab-quvvatlamasdan, o'z biznesingizni tashkil qilishda muvaffaqiyatga erishish qiyin. Ha, bu nafaqat ba'zi maxsus hisoblash usullarini bilish bilan bog'liq, chunki kerak bo'lganda uni o'zlashtirish hech qachon kech emas. Aqlning ma'lum bir tashkilotidagi kalit.

Biznes - bu yuqori tartibli tizim bo'lib, uning qurilishi uning yaratuvchisidan ma'lum intellektual ko'nikmalarni, tizimli fikrlashni, munosabatlarni umumlashtirish va xulosa qilish qobiliyatini talab qiladi. Aniq fanlarni o'rganish, siz bilganingizdek, ushbu ko'nikmalarni rivojlantiradi. Matematika yordamida shaxsni rivojlantirish matematika ba'zi muhim aqliy fazilatlarni rivojlantirishga imkon beradi: bular analitik, deduktiv (umumlashtirish qobiliyati), tanqidiy, bashoratli (bashorat qilish, bir necha qadam oldinga o'ylash qobiliyati) qobiliyatlar.

Shuningdek, ushbu intizom mavhum fikrlash qobiliyatini yaxshilaydi (axir bu mavhum fan), diqqatni jamlash qobiliyati, xotirani o'rgatadi va fikrlash tezligini oshiradi. Umumlashtirish qobiliyati. Muayyan hodisani umumiy tartibning namoyon bo'lishi sifatida ko'rib chiqing. Qiyin hayotiy vaziyatlarni tahlil qilish qobiliyati, muammolarni to'g'ri hal qilish va qiyin tanlov sharoitida aniqlash qobiliyati. Turli hodisalar o'rtasidagi naqsh va bog'liqlikni topish qobiliyati. Mantiqiy fikrlash va mulohaza yuritish, fikrlarni to'g'ri va aniq shakllantirish, to'g'ri mantiqiy xulosalar chiqarish qobiliyati. Tez fikrlash, tahlil qilish va qaror qabul qilish qobiliyati.

Matematika butun insoniyat rivojlanishi uchun ham, ma'lum bir shaxsni intellektual jihatdan takomillashtirish uchun ham juda muhimdir. Matematikani o'rganishda asosiy maqsad-bu maxsus bilimlarni to'plash, matematik muammolarni shakllantirish va echish usullarini o'zlashtirish va ularning asosida aqlni rivojlantirish, fikrlash madaniyatini shakllantirish, shaxsning irodaviy fazilatlarini tarbiyalash, qiyinchiliklarni engish qobiliyati, estetik rivojlanish, ilmiy inshootlarning go'zalligini qadrlash qobiliyatiga asoslangan. va yangi bilimlarni olish quvonchi va bularning barchasi birgalikda o'ynaydi insoniyat hayotidagi asosiy rol. Talabalar matematikaga katta qiziqish, ishtiyoq va kelajakdagi faoliyati uchun ham, insoniyat jamiyati hayoti uchun ham matematik bilimlarga bo'lgan ehtiyojni tushunish bilan munosabatda bo'lishlari kerak. Matematiklar kun bo'yi stolda o'tirib, to'rt qavatli formulalarni o'ylab topib, bir kun ichida bir dasta qog'ozni tortib olishlari odatda qabul qilinadi.

Matematika hayotimizning ko'plab sohalarida qo'llaniladigan juda muhim fan: kundalik vazifalardan tortib, ishda hal qilinadigan barcha turdagi ishlarga qadar. Ushbu fan har qanday muammoni ob'ektiv hal qilish uchun zarur bo'lgan ongning moslashuvchanligini

rivojlantirishga imkon beradi. Ma'lumki, matematika hech qachon yolg'iz emas, u har doim biror narsaga qo'llaniladi! Bu shuni ko'rsatadiki, matematikasiz boshqa hech qanday fan mavjud bo'lmaydi.

Shuning uchun, agar insoniyat matematika olamini yaratmaganida, u hech qachon fanga ega bo'lolmas edi! Matematika har doim insoniyat madaniyatining ajralmas va muhim tarkibiy qismi bo'lib kelgan, u atrofdagi dunyoni bilishning kaliti, ilmiy va texnologik taraqqiyotning asosidir. Ehtimol, hatto bir kunni matematikasiz o'tkazish mumkin emas.

FOYDALANILGAN MANBALAR:

1. Haydarov F.I. Motivation of educational activities. - Tashkent: Science, 2005.
2. Farxo'jonova, N. F. (2016). Ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni xalqaro miqyosda qo'llash muammolari. In innovatsion tendentsiyalar, xalqaro makonda o'zaro munosabatlarning ijtimoiy-iqtisodiy va huquqiy muammolari (pp. 58-61).
3. Farxodjonqizi, F. N., & Dilshodjonugli, N. S. (2020). Innovative processes and trends in the educational process in Uzbekistan. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 10(4), 621-626.